

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

8 februari 2000

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer Ludwig Caluwé c.s. –

houdende controle op de voorlichtings- en communicatie-initiatieven van de Vlaamse overheid

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Algemene toelichting

In het kader van het streven naar een behoorlijk bestuur en een optimale relatie tussen burger en overheid, is een goede en correcte voorlichting door de overheid van groot belang. Op dat vlak zijn er de laatste jaren trouwens belangrijke rechten voor de burger ingevoerd. Zo voorziet artikel 23 van de Grondwet in het recht op informatie. Daarbij wordt uitdrukkelijk in de mogelijkheid voorzien om de voorwaarden voor de uitoefening van dit recht bij decreet nader uit te werken.

De Vlaamse overheid heeft in het verleden belangrijke stappen ondernomen om te komen tot een vlottere voorlichting voor de burger. Zo is er bij het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en bij elk van de Vlaamse openbare instellingen een voorlichtingsambtenaar, is er de succesvolle Infolijn, enz.

Decretaal werd er met het decreet van 18 mei 1999 betreffende de openbaarheid van bestuur een belangrijke stap gezet. Dat decreet voorziet immers niet alleen in de passieve openbaarheid maar ook in de actieve openbaarheid. De onder dat decreet ressorterende administratieve overheden hebben "de verplichting de bevolking systematisch, tijdig en in begrijpelijke vorm voor te lichten over het beleid, de decreten, de besluiten en andere regelgeving, alsook over hun dienstverlening en over de informatie die bij hen beschikbaar is" (art. 21, § 1).

Met het oog op het tot stand brengen van een kwaliteitsvolle overheidsvoorlichting, is het wenselijk om een aantal duidelijke regels en normen voorop te stellen, waaraan het Vlaams voorlichtingsbeleid moet voldoen. Het uitgangspunt van dit voorstel van decreet is een eigen, positieve regeling uit te werken die het voeren van een objectief voorlichtingsbeleid door de Vlaamse overheid mogelijk maakt. Dit voorstel heeft met andere woorden tot doel een regeling uit te werken voor het reguliere voorlichtingsbeleid van de Vlaamse overheid. Daarbij worden een aantal kwaliteitsnormen vastgelegd in een deontologische code, uit te werken door een onafhankelijk orgaan, dat ook zal moeten instaan voor de toetsing van de concrete voorlichtings- en communicatie-initiatieven van de Vlaamse overheid aan de deontologische code.

Daarbij dient opgemerkt te worden dat in de Deontologische Code van het Vlaams Parlement,

ook een aantal bepalingen en beperkingen zijn opgenomen met betrekking tot de publiciteit voor de dienstverlenende activiteiten van de Vlaamse volksvertegenwoordigers. Zo wordt uitdrukkelijk opgenomen dat de volksvertegenwoordigers geen publiciteit mogen maken rond de aard van de dienstverlening waarin zij eventueel gespecialiseerd zijn. Bovendien mogen de volksvertegenwoordigers in hun verkiezingscampagnes en mailings die gericht zijn op individuen, geen melding maken van de diensten die zij eventueel voor de betrokkenen hebben verricht (zie artikelen 31 en 32 van de Deontologische Code).

In de optiek van het streven naar een behoorlijk bestuur, waarvan kwaliteitsvolle en objectieve overheidsvoorlichting een belangrijk onderdeel vormt, is het bijgevolg niet meer dan logisch dat ook de Vlaamse ministers en de onder hun bevoegdheid ressorterende diensten en instellingen, evenals het Vlaams Parlement zelf, bij hun voorlichtings- en communicatie-initiatieven bepaalde regels moeten respecteren.

Bij het uitwerken van de voorgestelde regeling, hebben we ons ook laten leiden door de algemene principes die de informatieambtenaar van de Vlaamse Gemeenschap reeds herhaalde malen in zijn jaarverslagen heeft uiteengezet.

De door ons voorgestelde regeling berust op de volgende principes :

- 1° het doel van de regeling is het tot stand brengen van een kwaliteitsvol Vlaams voorlichtingsbeleid door het invoeren van een deontologische code voor het voeren van een voorlichtingsbeleid door de Vlaamse overheid, enerzijds, en het toetsen van die code aan de verschillende voorlichtings- en communicatie-initiatieven van de Vlaamse overheid, anderzijds ;
- 2° voor de toepassing van de regeling komen alle voor het publiek bestemde voorlichtings- of sensibiliseringscampagnes, mededelingen of andere communicatie-initiatieven van de Vlaamse regering of één of meer van haar ministers of van haar diensten, de Vlaamse openbare instellingen en het Vlaams Parlement in aanmerking, ongeacht het gebruikte medium ;
- 3° de deontologische code formuleert de kwaliteitsnormen die gelden voor de Vlaamse overheidscommunicatie, evenals de minimale inhoudelijke en vormelijke regels die in acht genomen moeten worden ;

4° de controleregeling geeft ook de wijze aan waarop de toetsing van de communicatie-initiatieven zal gebeuren en de objectieve criteria die daarbij toegepast zullen worden, waarbij willekeur en niet-objectieve beoordeling of onnodige, ongepaste "censuur" wordt vermeden ;

5° het opstellen van de code en de toetsing van de initiatieven aan de code, wordt toevertrouwd aan een onafhankelijk orgaan, dat rapporteert aan het Vlaams Parlement. Dat orgaan gaat normalerwijze over tot de beoordeling van concrete gevallen op basis van een klacht, maar het kan ook ambtshalve besluiten tot toetsing. Voor de initiatiefnemers van communicatie-initiatieven wordt de mogelijkheid geboden om een geplande campagne vooraf preventief voor advies voor te leggen aan het controleorgaan ;

6° de controleregeling bevat ook een sanctierring, met name het toekennen en bekendmaken van de beoordeling.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

De door dit decreet voorziene regeling moet een zo ruim mogelijk toepassingsgebied hebben ; dit in het belang van de eenvormigheid van de regels voor het Vlaams voorlichtingsbeleid en dus in het belang van de kwaliteit van dit beleid zelf.

Het voorstel van decreet zal bijgevolg van toepassing zijn op alle voor het publiek bestemde voorlichtingscampagnes, mededelingen of andere communicatie-initiatieven van de Vlaamse regering of één of meer van haar ministers. Het zal eveneens van toepassing zijn op het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de andere administratieve overheden zoals bedoeld in artikel 14 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, die van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest afhangen.

De regeling zal bovendien ook van toepassing zijn op alle voorlichtings- en communicatie-initiatieven van de voorzitter en de organen van het Vlaams Parlement.

Artikel 3

Het bij het Vlaams Parlement in te stellen Controleorgaan voor het voorlichtingsbeleid van de Vlaamse overheid, hierna Controleorgaan genoemd, wordt een zeer belangrijke schakel in de voorgestelde regeling.

Het is dan ook wenselijk dat de nodige waarborgen worden ingebouwd die er moeten voor zorgen dat enerzijds de leden van dit Controleorgaan in alle objectiviteit hun opdracht vervullen en anderzijds dat de leden voldoende met de materie vertrouwd zijn en ervaring hebben in de sector van de media.

Artikel 4

Een gewaarborgd onafhankelijk optreden van het Controleorgaan is absoluut noodzakelijk.

Artikel 5

Het is zeer belangrijk dat een deontologische code wordt opgesteld die de normen formuleert voor het Vlaams overheidsbeleid inzake voorlichting en de objectieve criteria waaraan de voorlichtings- en communicatie-initiatieven van de Vlaamse overheid moeten beantwoorden. De deontologische code stelt m.a.w. een aantal kwaliteitsnormen voor op zoals bijvoorbeeld de correctheid, de objectiviteit en de tijdigheid van de informatie. Deze kwaliteitsnormen kunnen normatief niet exhaustief opgesomd worden, maar moeten in een deontologische code opgenomen worden.

Deze deontologische code moet worden opgesteld door onafhankelijke experts maar moet worden goedgekeurd door het Vlaams Parlement.

Artikel 6

Het Controleorgaan zal de concrete voorlichtings- en communicatie-initiatieven van de Vlaamse overheid toetsen aan de deontologische code die het

heeft opgesteld. Het zal daartoe ambtshalve overgaan of op basis van een klacht. Om de zaak grondig te kunnen onderzoeken en het recht van verdediging ook effectief te kunnen waarmaken, is een termijn van zestig dagen voorzien waarbinnen het Controleorgaan zich moet uitspreken.

Indien de klacht ontvankelijk is, kent het Controleorgaan een beoordeling – negatief of positief – toe en maakt deze, samen met de motivering van de beoordeling, ook bekend. We mogen aannemen dat mogelijke "negatieve publiciteit" ontradend zal werken ten aanzien van mogelijke misbruiken.

voordien een aantal regels vast te leggen opdat de objectiviteit zou kunnen gerespecteerd worden.

Ludwig CALUWE

Artikel 7

Aan het Controleorgaan kan ook preventief om advies gevraagd worden over een gepland voorlichtings- of communicatie-initiatief. Wij stellen voor dit advies niet openbaar te maken, omdat dit belemmerend zou kunnen werken. Het Controleorgaan kan van deze adviezen wel gebruik maken om bijvoorbeeld de deontologische code te verfijnen, mocht dit nodig blijken.

Artikel 8

Aangezien wij er voor opteren om het Controleorgaan in te stellen bij het Vlaams Parlement, is het ook logisch dat het Vlaams Parlement het huishoudelijk reglement moet goedkeuren, dat door het Controleorgaan moet worden opgesteld.

De personeelsformatie en het statuut van het personeel van het Controleorgaan worden door het Vlaams Parlement vastgesteld op voorstel van het Controleorgaan.

Het Vlaams Parlement staat in voor de werkingskosten van het Controleorgaan.

Van de jaarlijkse rapportage door het Controleorgaan aan het Vlaams Parlement moet gebruik gemaakt worden om een debat te voeren over de doelstellingen en de effecten van het Vlaams overheidsbeleid inzake communicatie en voorlichting.

Artikel 9

Rekening houdend met de gemeenteraadsverkiezingen in oktober 2000, lijkt het opportuun om

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewest-aangelegenheid.

Artikel 2

In dit decreet wordt verstaan onder Vlaamse overheid :

- 1° het Vlaams Parlement, zijn voorzitter en organen ;
- 2° de Vlaamse regering en een of meer van haar ministers ;
- 3° het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap ;
- 4° de andere administratieve overheden zoals bedoeld in artikel 14 van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, die van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest afhangen.

Artikel 3

§ 1. Bij het Vlaams Parlement wordt een Controleorgaan voor het Voorlichtingsbeleid van de Vlaamse overheid ingesteld, hierna het Controleorgaan te noemen.

§ 2. Het Controleorgaan telt ten minste acht en ten hoogste twaalf leden, de voorzitter inbegrepen. Voor elk lid wordt een plaatsvervangend lid benoemd.

§ 3. De leden van het Controleorgaan bestaan voor de helft uit gewezen journalisten met ten minste tien jaar ervaring en voor de helft uit hoogleraren in communicatiewetenschappen of mediarecht, verbonden aan een Vlaamse universiteit of hogeschool.

De leden van het Controleorgaan worden door het Vlaams Parlement benoemd, wat de gewezen journalisten betreft, op voordracht van de Vlaamse Vereniging van Beroepsjournalisten en, wat de hoogleraren communicatiewetenschappen of me-

diarecht betreft, op voordracht van de Vlaamse Interuniversitaire Raad.

§ 4. Het Controleorgaan kiest onder zijn leden een voorzitter.

§ 5. De leden van het Controleorgaan worden voor zes jaar benoemd. Hun mandaat is hernieuwbaar.

Artikel 4

Het Controleorgaan werkt in de uitoefening van zijn opdrachten volledig onafhankelijk.

Artikel 5

Het Controleorgaan stelt een deontologische code op die van toepassing is op de voorlichtings- en communicatie-initiatieven van de Vlaamse overheid.

De deontologische code bevat objectieve criteria voor de voorlichtings- en communicatie-initiatieven van de Vlaamse overheid.

De deontologische code wordt goedgekeurd door het Vlaams Parlement.

Artikel 6

§ 1. Het Controleorgaan toetst de voorlichtings- en communicatie-initiatieven van de Vlaamse overheid aan de deontologische code, hetzij ambtshalve, hetzij na klacht.

§ 2. Elke overheid heeft het recht te worden gehoord wanneer het Controleorgaan haar voorlichtings- en communicatie-initiatieven toetst.

§ 3. Indien het Controleorgaan ambtshalve toetst, gebeurt dit uiterlijk zes maanden na kennisname van het voorlichtings- of communicatie-initiatief.

Bij ambtshalve toetsing gaat het Controleorgaan over tot het toekennen van een negatieve of positieve beoordeling en het bekendmaken van die beoordeling en de motivering ervan.

§ 4. Klachten worden, op straffe van verval, uiterlijk zes maanden na kennisname van het voorlichtings- of communicatie-initiatief, schriftelijk inge-

diend in de vorm van een ondertekend en gedagtekend verzoekschrift. Anonieme klachten zijn onontvankelijk.

Het Controleorgaan spreekt zich uit over een klacht binnen een termijn van zestig dagen na de ontvangst ervan.

Indien de klacht ontvankelijk is, gaat het Controleorgaan over tot het toekennen van een negatieve of positieve beoordeling en het bekendmaken van die beoordeling en de motivering ervan.

Artikel 7

Elke Vlaamse overheid kan aan het Controleorgaan advies vragen over een door haar voorgenomen voorlichtings- of communicatie-initiatief.

Het Controleorgaan geeft advies binnen een termijn van zestig dagen na de ontvangst van de adviesvraag.

Het advies wordt niet openbaar gemaakt.

Artikel 8

Het Controleorgaan stelt uiterlijk zes maanden na zijn samenstelling een huishoudelijk reglement op. Het huishoudelijk reglement wordt goedgekeurd door het Vlaams Parlement.

De personeelsformatie en het statuut van het personeel van het Controleorgaan worden door het Vlaams Parlement vastgesteld op voorstel van het Controleorgaan.

De werkingskosten van het Controleorgaan vallen ten laste van de begroting van het Vlaams Parlement.

Jaarlijks brengt het Controleorgaan verslag uit over zijn werkzaamheden aan het Vlaams Parlement.

Artikel 9

Dit decreet treedt in werking op 1 juni 2000.

Ludwig CALUWE

John TAYLOR

Mieke VAN HECKE
